

پرش و پاخ با گزیده هایی از بیانات

حضرت آقا سی حاج دکتر نورعلی تابنده (مجدوب علیشاه)

صد و چهل و هشتم

فُرست

جزوه صد و چهل و هشتم - پرسش و پاسخ باکنیده مایی ازینات

حضرت آقا‌سی حاج دکتر نورعلی تابنده (مجذوب علیشاه)

صفحه

عنوان

- اختلاف توسط دشمنان به چه صورت ایجاد می‌شود؟ امام زمان از کجا ظاهر می‌شود؟ چطوری برای ظهر امام زمان خودمان را آماده کنیم؟ ۷
- آیا شعر و شاعری را می‌توان به عنوان شغل و کاربی نگاه کرد؟ تفاوت اشعار عرفانی با دیگر اشعار در چیست؟ ۱۵
- آیا از درویشی می‌توان توقع رفع نیاز مادی و رفع مشکلات را داشت؟ ۲۳
- آیا بالاک ناخن می‌شود و ضو گرفت؟ رعایت احکام شریعت تا چه اندازه‌ای ضروری است؟ ۲۷
- لطفاً درباره‌ی حفظ ایمان و داستان اعدام حجرین عدی و پسرش توضیحاتی بفرمایید. ۳۰
- چرا وقتی دعا می‌کنیم، خداوند اجابت نمی‌کند؟ ۳۱

درجات خلوص نیت چیست؟ ..	۳۲.....
حق در مقابل تکلیف یعنی چه؟ ..	۳۳ .....
بعضی می‌گویند چرا ما از درویشی هیچی نفهمیدیم؟ ..	۳۴ .....
لطفاً درباره‌ی وجود اصلی که خداوند است و در مورد عقول	
عشره توضیحاتی بفرمایید.....	۳۶ .....
علی ~~طایل~~ بهشت و جهنم را چطور تقسیم می‌کند؟ ..	۳۹.....
علت تعطیل کردن کار و معاملات در روز جمعه چیست؟ چرا	
مجالس شب جمعه و شب دوشنبه اهمیت دارد؟ ..	۴۱ .....
ظهور امام در عالم کبیر و سکینه‌ی قلبی در عالم صغیر به	
چه صورت می‌باشد؟ ..	۴۴.....
آیا آشنایی‌های دختر و پسر قبل از ازدواج خوب است؟ ..	۴۷ .....
فهرست جزوات قبل ..	۴۸ .....

با توجه به آنکه حضرت آقای حاج دکتر نورعلی تابنده (مجذوب علیشاه) پاسخ نامه‌ها و سؤالات را، عموماً در جلسات فقری بیان می‌فرمایند و امکان پاسخ جداگانه به تک تک نامه‌ها و سؤالات نمی‌باشد، لطف نمایید مطالب جزوات بیانات را قبل از طرح سؤال به دقت مطالعه بفرمایید. فقط کسانی جزوات را بگیرند که مطالعه می‌کنند، نه اینکه بگیرند و گوشاهای بگذارند.

خواهشمند است به منظور دسترسی هر چه بیشتر علاقه‌مندان به خصوص فقرا و سایر مؤمنین به این جزو و سایر جزوات بیانات، در صورتی که بیشتر از یک جلد موجود دارید، لطف نموده به سایرین هدیه نمایید. با توجه به آنکه تهیه‌ی جزوات بیانات، مستقل از هر مؤسسه‌ی خیریه و انتشاراتی صورت می‌گیرد، خواهشمند است جهت اعلام سفارش و آشنایی با نحوه‌ی اشتراک، با شماره‌ی تلفن **۰۹۱۲ ۵۸۳ ۸۲۴۲** تماس حاصل فرمایید.

بدینوسیله از همه‌ی کسانی که در تکثیر این جزو و سایر جزوات بیانات، توفیق خدمت مالی داشته‌اند، سپاسگزاری می‌شود. مطالعه‌ی جزوات از طریق سایت اینترنتی ذیل نیز امکان پذیر می‌باشد. در این سایت، جزوات به تفکیک و شامل: مجموعه‌ی جزوات گفتارهای عرفانی، مکاتیب عرفانی، شرح رساله شریفه پندصالح، گفت و گوهای عرفانی، جزوات موضوعی (استخاره، اختلافات خانوادگی، حقوق مالی و عشریه) و... می‌باشد. همچنین در این سایت امکان جستجوی موضوعی در خصوص مطالب مورد نظر، نیز وجود دارد.

هر کسی نامه می‌نویسد یا مطلبی می‌گوید، توقع دارد که جواب آن را بهم و لاقل همان پنج خط که او نوشته، من دو خط بنویسم. همان را هم نمی‌رسم. الان مدتی است دیگر تقریباً نمی‌توانم بنویسم.

خواهش کردم به فهرستی از مطالب گفته شده که هر مرتبه پیاده می‌شود و منتشر می‌گردد نگاه کنند، حتماً راجع به مطلب سؤال شده، صحبت کرده‌ام. دیگران هم که سؤالات مشابه دارند استفاده کنند. برگرفته از گفتارهای عرفانی، صبح شنبه، تاریخ ۳۰/۹/۱۳۸۷ ه. ش.

***

یکی پرسیده که دوبار نامه نوشته‌ام جواب ندادید. آخر می‌گویند التماس دعا، من جواب این را چه بگوییم؟ جوابی ندارید. همان فرمایش حضرت صالح علیشاه که یکبار گفتم. فرمودند: همان لحظه‌ای که آنها سلام می‌رسانند، التماس دعا می‌گویند، همان لحظه، دعا و خواسته‌شان به ما رسیده است.

فرض کنیم از هر کسی یک سؤال می‌رسد. اگر در جواب اینها، یک خط هم بنویسیم، خود این یک کتاب بزرگی می‌شود. این است که توقع اینکه برای هر سؤالی، خود آن شخص را بخواهیم و با هم صحبت کنیم، نمی‌شود این کار را کرد، نمی‌رسیم.

بنابراین درباره‌ی سؤالی که در ذهنتان پیدا می‌شود، حتماً جواب داده‌ام. این جزوه‌هایی هم که درمی‌آید، پرسید که چه موقعی جواب داده‌ام، همان را بگیرید بخوانید و بعد اگر پیدا نکردید آنوقت ببایید و پرسید. مثلًاً می‌نویسند شش بار نامه نوشتیم، جواب ندادید. بله، اگر ده بار هم مطلبی که مربوط به من نیست را بنویسید، چه جوابی بدhem؟

برگرفته از گفتارهای عرفانی، صبح چهارشنبه، تاریخ ۴/۲/۱۳۹۲ ه. ش.

اختلاف توط دشمنان به چه صورت ایجاد می شود؟ امام زمان از کجا ظاهر می شود؟
 چوری برای خوار امام زمان خودمان را آماده نمیم؟^۱
 بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

اگر در کار نجّارهای قدیم دقت کرده باشید این درس را می گیرید که مشاغل ما جزئی از زندگی ما یا جلوه‌ای از آن است. نجّارها چوب‌ها و الواههای درشتی را که نمی‌توانستند شقّه کنند (دو تا کنند) کمی با چکش می‌زدند تا ترک کوچکی پیدا کند؛ به اندازه‌ای که یک میخ داخل آن برود، بعد میخ را می‌گذاشتند و می‌زدند و اینها بیشتر از هم باز می‌شد، بعد چوبی می‌گذاشتند و می‌زدند و اینها دوباره بیشتر از هم باز می‌شد. البته مثُل این داستان در کلیله و دمنه هست، مشهور است که میمون چیزی را نگاه می‌کند، یاد می‌گیرد و بعد تقلید می‌کند. میمونی دیده بود نجّاری چوب را می‌گذارد (آن چوب هم اسم خاصی دارد که یاد رفته) و با چکش می‌زند و تخته‌ها از هم باز می‌شود، بعد میخ را که می‌کشد چوب‌ها جدا می‌شوند. وقتی نجّار از کار بلند شد و رفت، میمون جای او نشست و چوب را زد؛ منتها معکوس نشسته بود. مثل آن کسی که به قول سعدی: «یکی بر سر شاخ، بن می‌برید»، سر شاخه بود و داشت ته شاخه را می‌برید. میمون هم معکوس

---

۱. برگرفته از گفتارهای عرفانی صبح چهارشنبه، تاریخ ۲۴/۷/۱۳۸۷ ه. ش.

نشسته بود بعد که میخ را کشید، دم او لای درز ماند و داد و بیدادش بلند شد. از هر واقعه و طنزی باید عبرت بگیریم:

شخص باید که گیرد اندر گوش

ورنوشته است پند بر دیوار^۱

دشمنان انسان، چه دشمنان شخصی و چه دشمنان اعتقادی، اجتماعی، برای اینکه کار را به هم بزنند و اختلاف را زیاد کنند، جایی را پیدا می‌کنند که می‌تواند محل اختلاف باشد، مثلاً می‌بینند که خانواده‌ای با هم خیلی خوب و مهربان هستند، دقّت می‌کنند می‌بینند که روزی که قیمه دارند دادوبیداد می‌شود. روز دیگر که خورش فسنجان دارند، باز یک دادوبیداد دیگر. تحقیق می‌کنند می‌بینند یکی این را دوست ندارد و یکی آن را دوست ندارد. روی این تکیه می‌کنند و می‌گویند: هر که خورش فسنجان دوست دارد آدم بدی است. دیگری می‌گوید: هر که خورش قیمه دوست دارد آدم بدی است. اینها را سرهیچ به جان هم می‌اندازند؛ این کار دشمنان است. چون زندگی و حیات با خوراک پیوند خورده من مثال از خوراک می‌زنم. در این مثال‌ها خوب دقّت کنید، چون با توجه به آنها می‌توان زندگی و روش زندگی را بهتر پیدا کرد؛ بخصوص حالا که می‌خواهند عرفان

۱. کلّیات سعدی، تصحیح مظاہر مصّفا، تهران، روزنه، ۱۳۸۵، گلستان، ص ۶۴.

و تصوّف را نابود کنند، ما باید به روش زندگی در این دوران دقّت کنیم که از درو دیوار برای ما عبرت ایجاد می‌شود.

یکی از نکاتی که از یک طرف مخالفین دین و ایمان و از طرف دیگر مخالفین تشیع و شیعه گفته‌اند، مسأله‌ی امام زمان است. امام زمان از کجا ظاهر می‌شود؟ البته روایاتی رسیده است (خیلی از روایات هم از ائمّه نیست و به آنها بسته‌اند. مثلًاً مصاحبه‌ای کرده بودم، بعد که آن را نوشته بود، دیدم درست ضد آنکه من گفتم نوشته یعنی اینطور فهمیده است. در این زمان که هر دو حضور داریم، این اشتباه می‌شود. دیگر معلوم است چه بلایی سرروایتی که هزاروچهارصد سال پیش نقل شده است می‌آید). ولی آنچه که مسلم از امام رسیده باشد، از هر کدام از ائمّه که باشد، فرقی نمی‌کند چون گُلُّهُمْ نُورٌ وَاحِدٌ هستند. حتّی وقتی در مورد اخباری که از ائمّه رسیده، صحبت می‌کنم، می‌گوییم «امام» فرمود، هر کدام از ائمّه باشند فرقی نمی‌کند. غیر از آن، به من چه که امام از کجا ظاهر می‌شود؟ شمشیر یمانی دارد؟ حلّه‌ی یمانی به تن می‌کند؟ اصلاً شاید آن موقع یمنی نباشد.

مثلًاً اینکه به دیوار کعبه تکیه می‌کند؛ کنایه است که تکیه‌گاه او کعبه و مسلمانان و اسلام است و یا فریادی می‌زند که آن را همه‌ی جهان می‌شنوند، برای ما شیعه، این مطلب در اول اسلام

سابقه دارد؛ آن اوایل که علی علیہ السلام پای صحبت و منبر عمر نشسته بود. علی علیہ السلام با دو خلیفه‌ی اول، ابوبکر و عمر، روابط حسنی داشت یعنی عملًا خلیفه بودن آنها را قبول داشت. می‌گفت: شما بیخود این کار را کردید ولی حالا که کردید، قیام نمی‌کنم. آنها هم ولایت علی علیہ السلام یعنی برتری در معنا را قبول داشتند. هیچکدام مدعی نبودند که پیغمبر آنها را تعیین کرده، نه ابوبکر و نه عمر. می‌دانستند که پیغمبر گفته: *أَنَّا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلَىٰ بَابِهَا^۱* پیغمبر می‌گوید: من شهر علم هستم؛ نه یک علم، همه‌ی علم هستم و علی بابهای، و علی باب آن است. هیچکدام نمی‌گفتند: ما باب هستیم و روابط عادی بود. علی علیہ السلام نشسته بود و عمر داشت خطبه می‌خواند. لشکر اسلام در جایی جنگ می‌کرد. ناگهان علی علیہ السلام وسط خطبه‌ی عمر گفت: قشون اسلام دارد شکست می‌خورد و مسلمین کشته می‌شوند. تو «الله اکبر» بگو که آنها دلگرم شوند. عمر می‌دانست علی علیہ السلام از باد شکم حرف نمی‌زند.

علی علیہ السلام باب شهر علم است و خداوند درباره‌ی او گفت: *وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى^۲*، از هوای نفس حرف نمی‌زند. گفت: یا علی چه کنم؟ علی علیہ السلام گفت: «الله اکبر» بگو. گفت: آنها که صدای من را نمی‌شنوند. فرمود: تو بگو، من صدا را می‌رسانم. برای اینکه

۱. بخار الانوار، مجلسی، لبنان، مؤسسه الوفا بیروت، ۱۴۰۴ق، ج ۱۰، ص ۱۱۹.

۲. سوره نجم، آیه ۳.

قشون، رئیس حکومت را می‌شناختند. عمر هم گفت و لشکر صدای «الله اکبر» را شنیدند و خیال کردند قشون کمکی به یاری آنها رسیده و خلاصه پیروز شدند.

برای ما و شما خیلی پیش آمده، برای من که خیلی پیش آمده که یک صدایی را می‌شنوم، صدای نبوده‌ای را می‌شنوم. وقتی خدا تصمیم بگیرد، می‌کند؛ تا در یک لحظه صدایی به گوش همه برسد. حالا که رادیو و تلویزیون هست، خیلی ساده است. مسأله‌ای که برای ما مهم است، این است که مردم هدایت می‌شوند و همه‌ی جهان یکپارچه تابع حضرت هستند. چطوری می‌شود؟ آیا می‌شود که تقلب آنقدر در بازار زیاد شود که هیچ کس اعتماد نکند؟ آیا می‌شود که بین همه‌ی زن و شوهرها دعوا و اختلاف باشد؟ آرامش نباشد؟ آیا می‌شود که خشکسالی‌ها مرتب بیاید و ما هم آب را هدر بدھیم؟ آیا با اینها و امثال اینها می‌شود؟ که بعد امام با شمشیر می‌آید (که البته اصطلاحاً شمشیر می‌گویند و لاآحالا که شمشیر چیزی نیست) یعنی با اسلحه می‌آید. آیا با اسلحه می‌شود اعتقاد مردم را عوض کرد؟ آیا امام با شمشیر می‌آید و به زور به مردم می‌گوید مسلمان شوید، مؤمن شوید؟ نه! پس ما باید خودمان را و بطور کلی دنیا باید خود را آماده

کند. اگر واقعاً انتظار ظهور امام را دارد و می‌خواهد امام بیاید، باید در منزل را آب و جارو و آب‌پاشی کند و همیشه آماده‌ی خدمت‌گزاری باشد؛ نه اینکه بگوید وقتی مهمان آمد، لابد دو سه نفر همراه او هستند و همان‌ها جارو می‌کنند. کار به خود ما مربوط است؛ اینکه آماده شویم که اگر امام آمد، می‌تواند بگوید ارشی که از پدرت و مادرت و اجدادت به تو رسیده، این زمین و این ملک و این سهام است که این سهام را جدّ اعلای تو حُقّه بازی کرده و این زمین هم مال تو نیست چون پدر بزرگ تو حُقّه بازی کرده است، اینها را پس بده، حاضری پس بدھی؟ البته اگر هم حاضر نباشد شمشیری بالای سر شماست که شما را حاضر می‌کند ولی باید در این مسایل حاضر باشید.

به همین حساب اگر شما خود را آماده کردید، پهلویی شما هم آماده می‌شود، آن یکی هم آماده می‌شود، آن دیگری هم آماده می‌شود که امام ظاهر می‌شود. آنهای دیگر که به دست شما نیست، وقتی شما آماده شدید، در عالم خود شما امام ظاهر می‌شود. می‌گویند: کسی برای پادشاهی شعری، مدحه‌ای گفت (پادشاهان قدیم اگر عادل نبودند، اقلّاً عاقل بودند). گفت که خداوند عمر ابدی به تو بدهد.

گفت: این چه حرفی است که تو می‌زنی؟ این چه چاپلوسی بیجایی است که می‌کنی؟ هیچ کس عمر ابدی ندارد که بگوید تا دنیا هست من هستم. او جواب داد: بله راست می‌گویی ولی دنیا از نظر من تا وقتی هست که من هستم، برای همین هم می‌گوییم تا دنیا هست زنده باشی یعنی تا من زنده‌ام، تو زنده باشی. برای ظهور امام هم وقتی ما آماده شدیم، امام در دنیا ظاهر می‌شود؛ منتها در دنیای خود ما.

پس چنان زندگی کنیم که انگار امام هم حضور دارد.

می‌گویند: امام که ظاهر شود، بعد از آنکه کارها را کرد، چهل سال حکومت می‌کند، آن چهل سال حکومت عدل الهی است و قبل از آن چنان حکومتی برای مسلمین و برای جهان می‌سّر نمی‌شود. فرض کنید امام ظاهر شده و دارد حکومت می‌کند و شما هم هستید، این ظهورو خروج (ظهور یعنی ظاهر شود و خروج یعنی حمله به مخالفین کند). هم در عالم صغیر یعنی عالم خود، هم در عالم کبیر یعنی دنیا می‌شود. ظهور و خروج در عالم کبیر که به عهده‌ی مانیست. ظهور و خروج در عالم خود، کمی به دست ماست ولی نه همه‌اش. هر چه خدا بخواهد همان می‌شود ولی کمی به دست ماست. لاقل به اندازه‌ای که

برای روشن کردن یک چراغ، کبریت را می‌آوریم، همین قدر خدمت می‌کنیم.

این اشتغال فکری است که همه‌ی ما داریم، همه‌ی شیعه‌ها دارند، منتها به جای اینکه به عمق معنا فکر کنند به ظواهر می‌پردازند. برای نمونه نیمه‌ی شعبان بسیاری از محل‌ها را چراغانی می‌کنند. نه اینکه این کار بد است، نه! خوب است. الان که چندین سال هم هست که میانه با امام زمان خوب بوده و همه جا را چراغانی کرده‌اند، بعضی سال‌ها قهر کردند و چراغی روشن نکردند. برای ما، امام زمان همیشه امام است؛ چه چراغ روشن شود و چه نشود. ما در دل چراغ را روشن می‌کنیم.

آیا شعرو شاعری رامی توان به عنوان شغل و کابسی نگاه کرد؟ تفاوت اشعار عرفانی با دیگر اشعار در چیست؟^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

ادبیات فارسی می‌گوید در مثل مناقشه نیست. البته مناقشه نیست ولی نه به آن اندازه که در داستان‌ها هست. به هر جهت دیوانی منتبه به علیؑ هست که می‌گویند: علیؑ گفته است. اعراب یکی از هنرها یشان شعر بود و علیؑ هم در همه‌ی زمینه‌ها اول بود. اعراب به خود شعر کاری نداشتند ولی محتویات شعر اگر بد بود می‌گفتند بد است. کما اینکه شنیده‌اید که حضرت جعفر صادقؑ فرمودند: در مجلسی که از شعر و شاعری صحبت می‌شود یزید در رأس مجلس است؛ یزید شاعر بسیار زبردستی بود در همان اشعار لغوی که همه‌ی شعراء می‌گویند، یزید نیز خیلی قشنگ گفته است، منتها اگر علیؑ حتی یک بیت شعر هم گفته باشند تفاوتش با شعری که یزید گفته آن است که شعر یزید ما را به راه خود او می‌برد یعنی راه فسق و فساد و شعر علیؑ ما را به راه خود می‌برد.

در حال حاضر شعر و شاعری را به عنوان یک شغل تلقی کرده‌اند و الان در خیلی موقع هنگامی که از کسی می‌پرسند ۱. برگفته از گفتارهای عرفانی صبح شنبه، تاریخ ۲۷/۷/۱۳۸۷. ه.ش. (جلسه خواهران ایمانی)

چه کاره‌ای؟ می‌گوید: شاعرم. به شعر با عنوان شغل نگاه کرده‌اند و حال آنکه شعر طرز بیان یک مطلب است و کاسبی نیست. همان مطلبی را که به شعر گفته با نثر نیز می‌توانند بیان کنند. بعضی در طی تاریخ شعر، شخصیت‌شان متأثر از شعر است و به هیچ وجه نمی‌توانند مطلبی که در ذهن دارند را به لسان عادی بیان کنند؛ به لسان عادی که بیان شود بی‌مزه و بی‌معنی است ولی عده‌ای که شعر را به خاطر مطلب دیگری گفته‌اند و خود یک هویت و شخصیتی داشتنند که شعر از آن هویت زاییده شده است آنها همان مطلب را (چه بسا بعضی آثاری که به ما رسیده یا نرسیده) به نثر هم گفته‌اند.

اگر تاریخ ادبیات ایران را بخوانیم، در قدیم، دربارها (البته بعدها در دربارهای جهان تکرار شد). یک عده تبلیغات چی داشتنند که مطالب را به شعر می‌گفتند. شعرایی که درجه‌ی اول بودند و گوی سبقت را از سایرین ربوه بودند دور و بر دربار جمع می‌شدند، زندگی آنها آنجا می‌گذشت و شعر می‌گفتند و فقط کارشان این بود که شعر بگویند. همه‌ی شاعرانی که دیوان آنها موجود است، مثل رودکی، امیر معزّی، منوچهری، عسجدی و... شعر می‌گفتند، شعر هم کاسبی آنها بود و به واسطه‌ی شعر به دربار راه یافتند. احساس آنها خیلی طبیعی و تخیل قوی داشتنند و اینها را هر چند وقت

یک بار امتحان می‌کردند. مثلاً یکی از پادشاهان به بیابان رفت و هلال ماه را دید (البته حالا ما می‌رویم بیابان هلال ماه را ببینیم، اما او هلال ماه را خود به خود دید و روزه هم نگرفت. تفاوت با دیدن ماست) پادشاه برای اینکه ذوق و سلیقه‌ی شاعر دربار را امتحان کند ماه را نشان داد و گفت: برای ماه رباعی بگو. شاعر، این رباعی را گفت:

ای ماه چو ابروان یاری گویی
یانی چو کمان شهریاری گویی
نعلی زده از زر عیاری گویی
در گوش سپهر گوشواری گویی
یا پادشاه خواست شاعر دیگری را امتحان کند، گفت:
مدیحه‌ای بگو که تا حالا کسی نگفته است. او گفت:
نُه کرسی فلک نهد اندیشه زیر پای
تا بوسه بر رکاب قزل ارسلان زند

آنها بی که می‌خواستند خیلی تملق کنند در رکاب شاه ایستاده، خم می‌شدند و رکاب او را می‌بوسیدند و البته داستان‌هایی از فتحعلی شاه هست که شنیده‌اید. عرفان، اسلام، شیعه حیفشه می‌آید که این ذوق و سلیقه را در این دو شعری که من خواندم به کار ببرد و تخیل عجیب و غریبی بکند و مدح یکی از

خودپرستان کند، برای اینکه غالب شعرایی که مدح آنها را کردند، آدم‌های جالبی نبودند. آن ذوق و سلیقه و احساسی را که داشتند به این صورت درآورند. مثلاً فرض کنید سعدی از خاندان مشهوری بود، پدر او مجتهد و پیش‌نماز مسجدی بود، خود سعدی هم در آن رشته تحصیلات داشت ولی بعد که به عرفان گرایید و اهل عرفان شد تا آن تاریخ شعر نگفته بود، می‌گفت:

همه قبیله‌ی من عالمان دین بودند

مرا معلم عشق تو شاعری آموخت^۱

منتها آنها دیگر نمی‌توانستند این احساس را به کار ببرند زیرا مسایل فقهی را نمی‌شود به شعر درآورد.

شعر مثل اسب‌های راهوار و خوب است اما مجال نمی‌دهند هر کسی سوار آنها بشود و زین بگذارد. آن رفیق خودشان وقتی زین گذاشت قبول می‌کنند با هم رفیق هستند. در واقع او می‌خواهد بر این سوار باشد و لگد بزند ولی اینها رفیق هستند، می‌خواهند با هم بروند. اسب و راکب هر دو دلشان می‌خواهد با هم به شمیران بروند ولی آن یکی می‌گوید: من به قم می‌روم، سوار اسب می‌شود او را می‌زند که برود، او هم لگد می‌زند. از این قبیل شعراء در بین عرفا بسیار هست. سنایی شاعر بود، قبلًا هم شعر می‌گفت اشعار قبل از

۱. کلیات سعدی، غزل‌ها، ص. ۴۰۰.

عرفان او هم هست. بعد که اهل عرفان شد معنی شعرهایش فرق کرد و عرفانی شد.

مولوی که به نظرم تا سی و پنج شش سالگی درس فقه و اصول می خواند و بعد هم مدرّس بود و یک بیت شعر هم نگفت. شاید از آنها یابود که شعر را مثلًا حرام می دانست. بعد که با شمس بخورد کرد، جرقه‌ای زد و فکر و ذهن او را روشن کرد. همه‌ی حرف‌هایی که می خواست بزند، به شعر می گفت. مثنوی چند هزار بیت شعر است، همین قدر هم در دیوان شمس شعر گفته، مولوی که شاعر نبود، اگر کسی شاعر به دنیا بیاید باید حداقل یک شعر قبلًا گفته باشد. اگر هم ذوقی داشته باشد در قسمت‌های دیگر به کار می برد. وقتی به عرفان می آید، اهل شعر می شود.

سعدی هم اشعارش عرفانی است البته بعضی از اشعارش به مناسبت گردش‌هایی که رفته تاریخی است. عطار به رسم قدیم طبابت می کرد، طبیب بزرگواری بود، به رسم قدیم عطاری داشت، نه مثل عطاری‌های ما. عطاری او فروشگاه خیلی بزرگی نبود و دواهایی که می داد از دواخانه‌ی خود او بود و خودش نیز طبابت می کرد (در آن وقت داروسازی و طب یکی بود). او می گوید بعد از اینکه به عرفان گرایید، «به داروخانه پانصد شخص بودند که نبض می نمودم» یعنی پانصد مریض آبونه هر روز داشت که همه‌ی

آنها را رها کرد، رها کرد یعنی چیز دیگری را گرفت و به خود گفت تو اهل اینجا نیستی که داستان آن را حتماً شنیده‌اید شخصی به عنوان مریض به دواخانه‌ی او آمد، بعد صحبت کرد و پول را که حساب کرد گفت: این کم است. عطار به درویش گفت: تو که آنقدر به دنیا و به پول علاقه‌مندی چطور می‌خواهی از دنیا بروی؟ درویش گفت: می‌خواهی بدانی چطور از دنیا می‌روم؟ رو به قبله دراز کشید و شهادتین گفت و رفت. مثل همین آقامیرزا باقری که از فقرای خودمان بود و داستان او را چند بار برای شما گفته‌ام، دراز کشید و رفت. این واقعه عطار را آتش زد و همه چیز را رها کرد و رفت و شیخ عطار شد. مولوی با آن عظمت می‌گوید:

عطار روح بود و سنایی دو چشم او

ما از پی سنایی و عطار آمدیم

سنایی هم همین طور. اینها در واقع بزرگان عرفان بودند. تشخیص می‌دادند نه مثل طبیب که تشخیص می‌داده، نه! به هم جذب می‌شدند که این اهل عرفان است. مولوی یک مجتهد مسلمی بود، سوار الاغ داشت می‌رفت مثلاً «ضرب زید عمرو» درس بدهد. یک درویش ژولیده، ظاهراً بی‌سود او را آتش زد و منقلب کرد. بنابراین چه کسانی، روح سنایی، عطار، مولوی، شمس و... و معنای شعر آنها را درک می‌کنند، کسانی که از نوع خود آنها باشند،

یک بوبی از عرفان برده باشد، ولو از نوع آنها نباشد ولی در همان سفره‌ای که خداوند آنها را نشانده اینها هم گوشه‌ای یک لقمه نان خورده باشند. مولوی شاعری مثل شعرایی که دیوان آنها چاپ شده، نیست؛ (مثل شعرایی که امروز هستند و طبع شعر دارند به جای خود و چون مجلس شعری است در صدر قرار دارند، نبوده؛) بنابراین مولوی و مثنوی و دیوان شمس را کسی باید ترجمه و انتخاب کند که در آن روزی که مولوی آتش گرفت با مولوی بوده و از آن آتش و شعله به او رسیده باشد. البته مولوی چه در مثنوی و چه در کتاب غزلیات شمس از لحاظ شعری و ادبی خیلی سطح بالایی دارد. چون در ادبیات سطح بالایی است، آقایان ادیب فقط آن را می‌بینند و سطح بالای آن اشعار ادبی مولوی را در نظر گرفته، بعد می‌خواهند شعرهایی که از لحاظ عرفانی گفته را تفسیر کنند؛ مثل بیت زیر:

جسم خاک از عشق برافلاک شد

کوه در رقص آمد و چالاک شد^۱

آقایان ادبی این را می‌گویند، اشاره به فلان جا است ولی نمی‌توانند شرح بدهنند آن وقت می‌روند شعرهای دیگر را می‌گیرند.
 شاد باش ای عشق خوش سودای ما^۲

۱. مثنوی معنوی، تصحیح توفیق سبحانی، تهران، روزنه، ۱۳۸۶، دفتر اول، بیت ۲۵.

۲. مثنوی معنوی، دفتر اول، بیت ۲۳.

این اشعار عرفانی را هر کسی نمی‌تواند تفسیر کند. این است که وقتی به خود جرأت می‌دهند اشعار عارفانه‌ی مولوی را از لحاظ ادبی شرح دهنند، اشتباهاتی از آن در می‌آید. مثل آن شعر که:

آنان که طلبکار خدایید، خود آیید

بیرون ز شما نیست، شمایید شمایید

اینها می‌گویند «آنانکه طلبکار خدایید، خدایید». یعنی شما خود خدا هستید. پس لازم است که به این شعرا به نظر شعری نگاه نکنید. به اینها به نظر عرفانی نگاه کنید. فرض کنید آنها نشر است. اینطور حساب کنید. هر کسی به خود اجازه می‌دهد منتخبی از دیوان شمس را جدا کند. هر کسی حق دارد اشعاری را که می‌پسندد برای خود بردارد. این کار برای این نیست که ما هم یاد بگیریم، برای خود اوست. از منتخبات شمس فقط این کتاب جذبات‌الهیه که مرحوم حاج شیخ اسدالله ناصرعلی گلپایگانی انتخاب کردند، عرفانی است آن‌های دیگرنه؛ چون ایشان انتخاب کردند.

آیا از درویشی می‌توان توقع رفع نیاز مادی و رفع مشکلات را داشت؟^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

درویشی و تشرّف به امید اینکه فرد شستشویی داده شده و پاک شود می‌باشد، در یکی آن حالت ادامه دارد، موفق می‌شود و شستشو برا او اثر می‌کند و بر دیگری اثر نمی‌کند.

به هرچهert، دلیل اینکه افراد را می‌پذیرند یا نمی‌پذیرند این است که شخص با خلوص نیت می‌خواهد بیاید یا حقه‌ای در کار اوست. اینها یکی که حیوانات را رام می‌کنند دیده‌اید؟ در درون ما انسان‌ها، هم شیر هست حمله‌کننده، هم گرگ هست درنده، هم لاشخور و گفتار هست که می‌کشد و هم گوسفنده‌اید؛ در درون ما باغ وحش هست. درویشی اگر بتواند هدایت می‌کند (اگر بتواند یعنی اراده‌ی الهی باشد). کما اینکه تمام پیغمبران آمده‌اند که مردم را هدایت کنند و بعد هم دیده‌اند که مردم هدایت نمی‌شوند. خدا گفته به تو چه که ناراحت می‌شوی؟ تو مأموری کار خود را بکن؛ ما هر که را بخواهیم هدایت می‌کنیم و هر که را نخواهیم هدایت نمی‌کنیم. به پیغمبر ما می‌فرماید: إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَخْبَبْتَ وَ لَكَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ^۲، تو نیستی که هر کسی را بخواهی هدایت می‌کنی، خداوند است.

۱. برگرفته از گفتارهای عرفانی صبح چهارشنبه، تاریخ ۲۲/۸/۱۳۸۷ ه.ش.

۲. سوره قصص، آیه ۵۶.

منظور، مسئولیت برای درویشی ندارد (برای درویش چرا، هر درویشی موظف است آن دستوراتی که به او داده‌اند را انجام بدهد، به امید و علاقه‌مندی اینکه روش‌نی در دل او پیدا شود). در امر هدایت بشر وقت مشخصی نداشته، تدریجاً، بشر اوّلیه‌ای که ما می‌گوییم که چوپان او آنطور بود آن بشر حالا اینطور شده که می‌بینید نه اینکه چوپان تربیت شده‌ای است، پس کار موسی در این زمان مشکل تراز آن وقت است. آن وقت موسی شبان را هدایت می‌کرد حالا با این همه مسایل، مشکل است، فقط «دستورالعمل» می‌دهد. این دستورالعمل را باید آن شخص اجرا کند؛ اگر علاقه‌مند به «اثر» باشد. بعد خداوند اگر هر اندازه توفیق دهد پیشرفت می‌کند.

در این میان، تکامل و تحولات زندگی بشر موجب شده که همه چیزرا با مادیات و پول حل کند و این مشکل هم جلوی هدایت هست. بعضی‌ها بعد از تشریف خود را برای درویشی رها می‌کنند و از همه‌ی کارهای زندگی می‌مانند. این نقیصه‌ای است. بعضی‌ها بر عکس به اوّلین مشکلی که برخورد کنند، خیال می‌کنند که فقط باید به آن بپردازنند. خیلی نوشته‌اند: از وقتی درویش شدیم مشکلاتی داریم. ممکن است ولی ربطی به درویشی ندارد. او در فروردین مشرّف شده، همان ماه هم این کارها شروع شده، چه

درویش می‌شد یا نمی‌شد اینطور می‌شد. این ربطی به درویشی ندارد. شاید توقع رفع نیازهای مادّی از درویشی داشته باشد ولی درویشی به این عوالم کاری ندارد اینطور تصوّر می‌شود.

بنابراین با خیال آرام و اعتماد کامل باشید که امروز اسم آن را اعتماد به نفس گذاشته‌اند، قدم‌می‌گفتند: اعتماد به خدا و توکل، فرقی نمی‌کند، برای اینکه مَعْرَفَةٌ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ^۱، کسی که نفس خود را شناخت، خدا را شناخته است. بنابراین کسی که اعتماد به نفسِ خود کرد، اعتماد به خدا کرده است؛ نه به نفس شیطانی بلکه به وجود خود. قناعت تنها راه علاج قطعی مسایل مادّی است. بعضی نوشتۀ‌اند: درویشی دو مایه‌ی ثروت دارد، یکی کوشش و اعتماد به خداوند که روزی را می‌رساند و دیگر قناعت؛ واز خدا هم بخواهد که این دو مسأله را به او تفهیم کند. ما خیلی چیزها می‌گوییم و می‌دانیم درست است ولی اعتماد و ایمان کافی نداریم. ما همه می‌گوییم: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

هرچه خدا خواست همان می‌شود

آنچه دلم خواست نه آن می‌شود

ولی آیا همیشه این اعتقاد را داریم؟ تصوّر نمی‌کنیم. سعی کنیم به آنچه می‌دانیم و می‌گوییم، معتقد باشیم. این حرف را

سقراط گفته (البته در زمینه‌ی عرفان نگفته در زمینه‌ی زندگی عادی گفته است.) که مجرم، علم به بدی کارش ندارد که جرم می‌کند، منظور او از علم، ایمان است. و لاؤ اگر ایمان داشته باشد که دزدی یا قتل بد است نمی‌کند. او ایمان ندارد. می‌گوید: بد است ولی انجام می‌دهد.

ما باید به معنای دستوراتی که انجام می‌دهیم توجه کنیم و سعی کنیم آن معنا بر دل ما مسلط باشد. اول همه‌ی دستورات را بخوانید، از اوراد نماز گرفته، تا آخرین دستور؛ مثلًاً الله اکبر یعنی چه؟ بعد شهادتین؛ می‌گوییم: لافَّةٌ إِلَّا عَلَى لَاسِيفَ إِلَّا ذُو الْفَقَارِ، پس باید پیرو علی باشیم؛ و....

ان شاء الله خداوند به ما گوش شنوا بدهد؛ چنان گوشی که آنچه شنیدیم و می‌گوییم تا عمق ضمیر ما اثر کند.

آیا بالاک ناخن می شود و ضوکرفت؟ رعایت احکام شریعت تاچ اندازه ای ضروری است؟^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

گاهی سؤالات شریعتی را که در مورد احکام شریعت است می پرسید، من اگر هم بدانم لازم نیست آنچه را من عمل می کنم به شما بگویم؛ بنابراین بهتر این است که از دیگری بپرسید، حتی در احکام شریعت هم اگر کلیات را بگویند و مابقی را به قوهی استدلال و فکر مکلف ارجاع بدھند بهتر است.

حالا اینکه پرسیده اند که بالاک می شود و ضوکرفت یا نه؟ من خودم لاک الکل نزده ام این است که نمی توانم بگویم من اینطور می کنم ولی بعضی ها خیلی وسوس است به خرج می دهنند، مثلًا به یکی از درویش های ما ایراد گرفته بودند که در وضو چرا آب از اینجا روی دست می ریزی؟ باید آب از بالا بریزی. چرا؟ جهت احتیاط است که مبادا اینجا خیس نشده باشد از بالاتر باید آب بریزیم که خیس شود. یا در وضوی مردها بحث در این است که مسح سر که می کنند از روی مو درست است یا نه؟ آنهایی که خیلی احتیاط می کنند، از روی مو می کشنند و بعد زیر مو، یا وقتی دست را می شویند هرچه قدر هم ناخن کوتاه باشد، ناخن من که الان

---

۱. برگرفته از گفتارهای عرفانی صبح جمعه، تاریخ ۹/۱/۱۳۸۷ ه.ش.

بالنسبه کوتاه است ولی ممکن است زیر قسمتی از ناخن آب نرفته باشد با وسیله‌ای این کار را می‌کنند که حتماً آب برود. چون حکم شرعی این است که دست را بشوییم. فَاغْسِلُواْ جُوْهَرَكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِلَى الْمَرْاقِقٍ^۱، صورت خود را بشویید و دست‌ها تا مرفق. خیلی از فقهاء می‌گویند؛ همین که شستن گفته‌اند بس است؛ شستن کافی است. گفته‌اند دست خود را تا مرفق بشویید، بنابراین آب که ریختیم و شستیم دیگر کافی است. نباید آن قدر زیاد احتیاط کرد ولی در اینجا به کسی که لاک را منع می‌کند، حالا که زن‌ها باید از حقوقی که مردها دارند استفاده کنند پس اقلّاً آن زحمتی را که مردها می‌کشند، بکشند و آن این است که با این احتیاط کار کنند، شاید هم خدا خواسته به این طریق برای آخرالزمان بگوید لاک نزنید. لاک ناخن نزنید؛ مگر اینکه پنج بار پاک کنید. این بسته به نظر شماست. اگر از یک فقیه که قاعده‌تاً خیلی احتیاط کار نباشد ولی دقیق باشد، بپرسید می‌گوید: اگر بتوانید بگویید که دست خود را شسته‌اید، کافی است ولی اگر خیلی دقیق باشید حق آن است که آنچه روی بدن و دست است شسته شود. لاک که روی بدن نیست؛ بنابراین شستن لاک به نظر نمی‌رسد صحیح باشد. بروید از آقایان علماء بپرسید البته بعضی علماء ممکن است شما را فحش بدھند که این

چه حرفی است که بالاک وضو بگیرید؟ به هر جهت بالاک وضو نگیرید بهتر است. یکی گفته بود وضو نمی‌گیرد مگر بالاک، این شخصی که اصلاً وضو نمی‌گیرد یک بار هم که می‌خواهد بگیرد لاک دارد، این شخص حیفش می‌آید لاک را پاک کند. می‌گویند: حسنی به مکتب نمی‌رفت یک وقت هم که می‌رفت جمعه بود.

این یک سؤالی است به هر جهت من از بعضی آراء فقهاء شنیده‌ام که وضوراً بالاک هم صحیح می‌دانند. نمی‌دانم اگر کسی مقلّد آن آقا باشد (نه اینکه بگردید ببینید چه کسی اینطور می‌گوید و بگویید: من مقلّد این آقا هستم، نه!) در آن صورت وضوی او صحیح است یعنی درست بودن یا نبودن را گردن آن آقا می‌اندازد. در واقع وقتی می‌گویند باید مرجع تقليد داشته باشید برای همین است که اگر خطای در عمل باشد به گردن آن کسی است که اينطور گفته است.

لطفاً درباره‌ی حفظ ایمان و داستان اعدام جبرین عدی و پرسش توضیحاتی بفرمایید.^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

حبرین عدی و علی بن حجر، پرسش و عده‌ی دیگری را آوردند و می‌خواستند بگشنند. محکوم به اعدام بودند. هر کس به شام می‌رود بداند که حتماً زیارت حجر باید رفت. وقتی آمدند اینها را اعدام کنند به حجر گفتند همه باید اعدام شوید، اول تو را بگشیم یا پسرت را؟ حجر چه گفت؟ اینطور خیال کردند خواهد گفت: حیف است من زود بروم، اول پسرم را بگشیم. بعد دیدند حجر هم همین را گفت، اول پسرم را بگشید و بعد مرا. آن شخص تعجب کرد گفت تو که شیعه‌ی خالص و مسلمانی چرا اینطور می‌گویی؟ گفت: ایمان من از خیلی قدیم است، پسرم دیرتر از من ایمان آورده، شاید سست‌تر از من باشد. اگر اول من را بگشید او متاثر می‌شود و می‌ترسد و از ایمانش بر می‌گردد. من می‌گویم: نه، اول او را بگشید. کشتن او و صد تا مثل او فدا شود، در ایمان من اثر نمی‌کند. اول پسر را کشتنند و بعد او را.

---

۱. برگرفته از گفتارهای عرفانی صبح سه‌شنبه، دهم ذی‌حججه ۱۴۲۹ ه.ق. (عید قربان) مطابق با ۹/۱۳۸۷ ه.ش. (جلسه خواهان ایمانی)

چرا وقتی دعا می‌کنیم، خداوند اجابت نمی‌کند؟^۱
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

اگر دعایی می‌کنیم و اجابت نمی‌کند مصلحت ماست و بالاتر از این، مصلحت جهان است. در آیه‌ی دیگری دارد که می‌گوید: مردم عجله دارند یک چیزی را از من می‌خواهند به خیال خیر و حال آنکه آن شرّشان است اشْتَعْجَلَهُمْ بِالْخَيْرِ.^۲ بنابراین اگر هم دعایی از ما قبول نشد مصلحت خود ما در آن است ما به هر جهت وظیفه‌مان دعاست. مثل یک فرزندی که از پدر هر چیزی را می‌خواهد ولی اگر پدرش بنا به مصلحتی ندهد گریه می‌کند التماس می‌کند، حال اگر مصلحتش باشد به او خواهد داد و اگر نباشد نخواهد داد.

---

۱. برگرفته از شرح و تفسیر برخی از آیات قرآن کریم، تاریخ ۱۹/۲/۱۳۷۶ ه. ش.
۲. سوره یونس، آیه ۱۱.

درجات خلوص نیت چیست؟^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

می‌فرمایید: تَخْتِلِفُ عَلَى حَسَبِ اخْتِلَافِ الْأَوْقَاتِ يَا عَلَى حَسَبِ اخْتِلَافِ الْاشْخَاصِ، بر حسب اختلاف اشخاص یا بر حسب اختلاف اوقات، خلوص نیت مختلف است و درجاتی دارد. یک نیت صدرصد خالص است و آن نیتی است که خداوند هم به دارندۀ اش کمک کرده یعنی اگر مخلص باشد به درجه‌ای که مخلص باشد یعنی خداوند خلاصش کرده باشد می‌رسد. در قرآن خداوند می‌فرماید: إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذَكْرَى الدَّارِ^۲، چند پیغمبر را می‌شمرد و می‌گوید ما اینها را خالص کردیم (أَخْلَصْنَاهُمْ). مخلص درجه‌ی عالی در نیت است ولی اگر ما به همان درجات پایینش هم برسیم خوب است یعنی سعی کنیم که هیچ چیز جز خداوند در نیت ما نباشد.

۱. برگرفته از شرح فرمایشات حضرت صادق علیه السلام، تفسیر مصباح الشریعة و مفتاح الحقيقة شب جمعه، تاریخ ۱۰/۳/۱۳۸۰ ه.ش.

۲. سوره ص، آیه ۴۶.

حق در مقابل تکلیف یعنی چه؟^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

معمولًا، حق در مقابل تکلیف است یعنی وقتی حق برگردان کسی و در اختیار کسی است، تکلیفی هم برگردان دیگران است. مثلاً وقتی می‌گویند حق آزادی افکار، این حق را خداوند برای همه‌ی مردم قرار داده و در مقابل این حق که همه دارند، دیگران تکلیف دارند یعنی مکلف هستند که رعایت حق دیگران را بکنند. این حق است که در مقابل تکلیف است. حال، این حق یا به صورت طبیعی داده می‌شود یا اجتماعی، به این معنا که جامعه به انسان‌ها می‌دهد یا قراردادی و توافقی می‌باشد. همه‌ی این حقوق را قرآن فرموده است که باید رعایت شود.

---

۱. برگرفته از شرح فرمایشات حضرت سجاد علیه السلام، شرح رساله حقوق شب جمعه، تاریخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۵ ه.ش.

بعضی می‌کویند چرا ما از درویشی هیچی نفهمیدیم؟^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

کسی که درویش می‌شود و گندم می‌کارد، گندم باید درو کند
نه کاه، اگر برای «حال» می‌آید مرتاضین هند که تازه آنها زحمت
می‌کشند، شعبدۀ بازها بدون اینکه زحماتی بکشند، از این حالات
دارند. نه! درویش می‌شود تا به مبدأ خلقت نزدیک‌تر شود، این
شعر را خوانده که: «ما ز بالا یم و بالا می‌رویم»، می‌خواهد بالا را
 بشناسد و راه را پیدا کند. البته در بین راه اگر خسته شد یک لیوان
آب برمی‌دارد و می‌خورد، این برای رفع خستگی است. در حالاتی
که هست نه اینکه بگویند ما هیچی نفهمیدیم. اوّلاً باید فهمی پیدا
 بکنید، بیایید درویش شوید. بعد هم نفهمیدیم یعنی چه؟

چه می‌خواستید بفهمید که نفهمیدید؟ آن چیزی که
می‌خواستید بفهمید و نفهمیدید، اشتباه کرده‌اید باید خدا و خلقت
و قدرت الهی را بفهمید که البته به اندازه‌ی خود می‌فهمیم.

گربریزی بحر رادر کوزه‌ای

چند گنجد؟ قسمتی یک روزه‌ای^۲

ولی بعضی‌ها هم تمام دستورات را انجام می‌دهند، فرض

۱. برگرفته از گفتارهای عرفانی صبح یک‌شنبه، تاریخ ۲۴/۶/۱۳۸۷ ه.ش.

۲. مثنوی معنوی، دفتر اول، بیت ۲۰.

کنید. مثلاً شخصی با الاغی در حال عبور است، شب در جایی استراحت می‌کند و جو بیشتر به او می‌دهد صبح که بلند می‌شود هر چه سعی می‌کند الاغ از جای خود بلند نمی‌شود یا مثلاً می‌بیند یک مگس در کاربراتور ماشین رفته و همه را خراب کرده است، این فکرهای متفرق به منزله‌ی مگس است که در کاربراتور زندگی و فکر می‌روند. من یک بار امتحان کردم، ماشین خراب بود، گفتند: کاهی، چیزی جلوی کاربراتور است. من دیدم اگر ذره‌ای باشد سه چهار تا فشار گاز بدhem قاعده‌ای باید رد شود، امتحان کردم، شد. حالا هر وقت چنین چیزی بود شما باز hem به ذکر و فکر متولّ شوید. از وسائل مختلف استفاده می‌شود چون انسان hem تنوع طلب است، طرق مختلفی است مثلاً می‌توانید در آن لحظات کتاب‌های عرفانی بخوانید و در وقت معین خود، ذکر و فکر، نماز یا مثلاً گوش دادن و شنیدن موضوعات مذهبی و به صورت متنوع خود را بکشانید، مثل همان فشار گاز که آن کاه رد می‌شود. این کار را بکنید، آن حالت رد می‌شود.

لطفاً درباره‌ی وجود اصلی که خداوند است و در مورد عقول عشره توضیحاتی بفرمایید.^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

تابستان‌ها که از دانشگاه به بیدخت بازمی‌گشتم حضرت صالح علیشاه ما را تشویق می‌کردند که چیزی دیگریاد بگیریم، مثلًاً منطق می‌خواندیم. از موارد منطق یکی بحث کلیات است وقتی می‌گوییم «انسان» این انسان یک مفهوم کلی است ولی وقتی می‌گوییم: حسن با فلان نام و فامیل، این مفهوم جزئی است. کلیات را تقسیم‌بندی کرده‌اند به جنس و نوع و فصل. جنس را می‌گویند در آن حدّ بالاست. جنس به چند نوع تقسیم می‌شود. مثلًاً جان‌دار یعنی حیوان، کلی است، جنس است ولی چندین نوع دارد. انسان یک نوع جان‌دار است. گربه‌سانان به اصطلاح شیر و ببر و پلنگ اینها یک نوع جان‌دار هستند، فیل یک نوع جان‌دار است، اینها را نوع می‌گویند. جنس بالاتر از اینهاست. سؤال کرده‌اند که مطلبی در کتاب خوانده‌اند. همان طوری که هر نوعی که می‌گوییم: داخل در جنس است و جنس عام‌تر از نوع است، برای اینکه موقعیت خداوند را درک کنیم می‌گوییم: خدا هم بر موجودات اینطور تسلط دارد و محتوى آنها است یعنی وقتی سلسه مراتب موجودات را حساب می‌کنیم، موجودات

---

^۱. برگرفته از گفتارهای عرفانی صبح چهارشنبه، تاریخ ۲۵/۲/۱۳۸۷. ه.ش.

طبيعي و سپس ماوراء الطبيعى، بالاتراز همه‌ی اينها خداوند است يعني وقتى می‌گويم: موجود، خداوند که اصل وجود است به ذهنمان می‌آيد. بعد هم قاعده‌ای کلی در فلسفه‌ی قدیم دارند که الواحد لا يضدر عنَهُ الا الواحد يعني از واحد جز یکی زاییده نمی‌شود. خدا یکی است، وجود اصلی خداوند است. از خداوند وجود دیگری که وجود حقيقی باشد ظاهر نشده يعني جز خداوند هیچ موجودی نیست که واقعیت وجودی داشته باشد. دیگر موجودات شبیه سایه‌های خداوند است. به قول افلاطون حقيقیت موجودات مُثل هستند؛ نظریه‌ی مُثل افلاطونی بحث خیلی مفصلی دارد. خداوند برای اینکه موجودات را بیافریند نه اینکه به آنها وجود واقعی دهد، برای اینکه آنها را ایجاد کند، اول عقل را آفرید يعني اول موجودی که خداوند آفرید عقل بود. پیغمبر فرمود: أَوْلُ مَا خَلَقَ اللَّهُ نُورٍ^۱ یا الْعُقْلُ^۲، که هردو درست است. از عقل، نفس زاییده شد. وجود عقول صرفاً ماوراء الطبيعى بود، بعد از عقل اول، عقل دوم از عقل اول صادر شد. این بحث خیلی مفصلی است، که ممکن است شما را سردرگم کند و لازم نیست شما سردرگم شوید به هر حال عقل اول و عقل دوم و سوم و چهارم تا عقل دهم که به اينها عقول عشره می‌گويند؛ عقل‌های دهگانه به ترتیب صادر شدند. خداوند

---

۱. بحار الانوار، ج ۱۵، ص ۲۴.

۲. بحار الانوار، ج ۱، ص ۹۷.

مادّی نیست. غیرمادّی در سطح اعلا است. فرشته‌ها هم غیرمادّی هستند ولی وجود خداوند از فرشتگان هم بالاتر است. اگر از خداوند که صرف وجود است و وجود غیرمادّی است، بشری که همه مادّه است، آفریده شود، مراتبی باید طی شود. یک مرتبه نمی‌شود از عالم ماوراء‌الطبیعه به طبیعت آمد. این است که عقل اول و عقل دوم و همین طور نفوس دهگانه را آفرید تا به انسان رسید. اینها فرضیات فلسفه‌ای است که معتقد به خداوند و معتقد به ماوراء‌الطبیعه هستند و می‌خواهند روابط بین انسانی که از نظر جسمانی وجود مادّی دارد با خداوند که وجود او غیرمادّی است و اصل وجود است را ببینند و بدانند که این ارتباط چطور است ولی کسانی که فقط در عالم مادّی فکر می‌کنند این تقسیم‌بندی‌ها را قبول ندارند.

علی عَلِیٰ بھشت و جہنم را چلور تقسیم می کند؟^۱
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ.

با معنویت علی عَلِیٰ متأسفانه کمتر کار داریم. معنویت علی عَلِیٰ را گذاشتیم برای پیروان خاصی که خود او توفیق بدهد. ان شاء الله به ما هم این توفیق را در همه‌ی زمینه‌ها بدهد. در هر زمینه‌ای که بررسی کنیم در داستان‌های زندگی علی عَلِیٰ نمونه‌هایی پیدا می‌کنیم. در زمینه‌ی معنویت، علی عَلِیٰ سر حلقه‌ی اهل صفا است و همه‌ی حلقه‌های این سلاسل به علی عَلِیٰ می‌رسد. شعر عربی می‌گوید:

عَلٰى حُبُّ الْجَنَّةِ
قَسَمَ الْتَّارِيَّةَ
وَصِّلَ الْمُصَّطَّفَاتَ
إِمَامَ الْإِنْسَسَ وَالْجِنَّةِ

علی عَلِیٰ بھشت و جہنم را تقسیم می‌کند، رهبر همه‌ی جن و انس و رهبر همه‌ی موجودات است. البته این ایراد را گرفته‌اند که شما می‌گویید: علی بھشت و جہنم را تقسیم می‌کند، پس العیاذ بالله خدا چه کاره است؟ نخیر خداوند هر کاری می‌خواهد بکند، بندگانی دارد که انجام می‌دهند. حتی برای مرگ هم ۱. برگرفته از گفتارهای عرفانی صبح چهارشنبه، سیزدهم ربیع‌الثانی ۱۴۲۹ ه. ق. مطابق با ۱۳۸۷/۴/۲۶ ه. ش.

بندگانی دارد، یک جا یک بنده را می‌فرستد یک جا می‌گوید: چند بنده را فرستادیم، یک جا می‌گوید: رهبر آنها را فرستادیم، یک جا می‌گوید: خودم جان او را گرفتم؛ که درباره‌ی بعضی از پیغمبران گفته شده است.

بهشت و جهنم را چطور تقسیم می‌کند؟ فرض کنید غربال یا الک را که تکان می‌دهید یک چیزهایی که تا حدی ریز باشد جدا می‌شود و بیرون می‌آید، مابقی می‌ماند. اگر بگویند: غربال اینها را به ریز و درشت تقسیم می‌کند درست است. یا همین حوضچه‌های ماهی‌های پرورشی، تور دارد. ماهی‌های درشت از سوراخ رد نمی‌شوند، ماهی‌ها تا وقتی کوچک هستند رد می‌شوند، پس این تورها تقسیم‌کننده‌ی ماهی‌ها به بزرگ و کوچک هستند. هر شخصی را هم به آن ملاک علی علی اللہ عزوجلّه بزنند معین می‌شود که این جزء دوستان علی علی اللہ عزوجلّه است یا جزء کسانی است که علی علی اللہ عزوجلّه را نمی‌شناسند، این معنی قَسِيمُ التارِوَ الْجَنَّةَ است.

علت تعطیل کردن کار و معاملات در روز جمعه چیست؟ پرا مجالس شب جمعه و شب دو شنبه امتیت وارد؟^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

در اسلام گفتند: روزی که خداوند بشر را خلق کرد (در واقع جمعه روز تولد ماست). مولودی می‌گیریم، مثل جشن تولد که برای بچه‌ها می‌گیریم، این هم جشن تولدی برای نوع بشر است. البته این مطلب در اخبار آمده و هست، در قرآن نیست. در قرآن فقط دستورالعمل آن است، می‌فرماید: إِذَا نُودِي لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ^۲ وقتی از شبانه روز (چون کلمه‌ی روز، هم تنها به روز گفته می‌شود و هم به شبانه روز) اذان جمعه را که شنیدید کارها و معاملات خود را بگذارید و فقط برای خدا بستابید. نه اینکه اگر اذان نشنیدید این کار را نکنید، بلکه باید اذان را بشنوید، گوش شما باید آشنا باشد. اولین اذان در شبانه روز جمعه چه زمانی است؟ اذان مغرب که شنیده شد، از آن لحظه باید معامله را کنار بگذارید و به یاد خدا بپردازید. هم شب جمعه است و هم روز جمعه؟ تا وقتی که نماز جمعه تمام شود. نماز روز جمعه وقتی گفته شد و تمام شد آن وقت آزاد هستید و دلیل اینکه از شب شروع شده برای این است که نماز مغرب، اولین نمازی است که در

۱. برگرفته از گفتارهای عرفانی صبح جمعه، تاریخ ۱۳۸۷/۶/۵. ش.

۲. سوره جمعه، آیه ۹.

شبانه روز خوانده می‌شود. به این دلیل از اول آن نماز، باید مراقب باشد. به علاوه اخباری هم هست که بهتر است نماز مغرب را همیشه اول وقت بخوانید؛ یکی نماز مغرب، یکی نماز صبح. این است که شب‌ها ما فقرا اول نماز مغرب و عشاء را می‌خوانیم و بعد از آن مجلس شب جمعه داریم. در بعضی ایام، مجلس پیش از نماز است، چون مجلس جزء تشریفات رسمی و دستور نیست فاسعواً إلی ذکر الله نماز ذکر خداست. بنابراین ما نماز مغرب را که خواندیم این دستورالعمل را انجام می‌دهیم. منتها از این طرف می‌خواهیم دوستان خود را ببینیم و این دوستان هم باید دوستان ایمانی باشند. امروزه هم روان‌شناسان می‌گویند و در اخبار هم آمده که با کسانی مشورت کن که ایمان تو را زیاد کنند؛ و این افراد مؤمنین هستند و ما یک مجلس را که مؤمنین با هم باشند و یکدیگر را ببینند در نزدیک جمیع قرار می‌دهیم. به همین جهت هم، نماز را آخر گذاشتیم. چون شب دیر وقت است و اگر بعد از نماز مجلس هم باشد، خیلی دیر وقت می‌شود؛ بخصوص برای خانم‌ها خیلی مشکل می‌شود. بسیاری از منازل در کنار شهر است و وسیله هم پیدا نمی‌شود. برای همین اول، مجلس را گذاشتیم و بعد نماز را. منتها زمستان که می‌شود چون دیگر روزها خیلی کوتاه است مجلس بعد از نماز مغرب و عشاء است و این را هم نگویید:

یک شنبه و پنج شنبه که بپرسند چه خصوصیتی دارد و بگویید: هیچی. بگویید: شب جمعه و دوشنبه، منتها شروع دوشنبه را پیشواز می‌رویم، مگر ماه رمضان که روزه هست به پیشواز نمی‌روند؟ یک روز یا دو روز قبل را به عنوان پیشواز روزه می‌گیرند. این هم پیشواز شب جمعه است. به هرجهت اهمیتی هم که مجلس دارد اولاً اطاعت امراللهی است که می‌فرماید: إِذَا نُودِي لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ، امر او را می‌خواهیم اطاعت کنیم. دستور طریقتی هم که دادند این است که تا بتوانیم در مجالس فقری شب‌های جمعه و دوشنبه حاضر شویم. صرف اینکه چون شما گفته‌اید، من اطاعت امر می‌کنم، فایده و ثواب دارد.

ظهور امام در عالم کبیر و سکینه‌ی قلبی در عالم صغیر به چه صورت می‌باشد؟^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

در مورد مسأله‌ی ظهور امام، وقتی که ما در عالم کبیر همیشه در انتظار هستیم و امیدواریم که خداوند روزی، گشایشی برای بشریت مقرر دارد و حضرت ولی‌عصر را ظاهر گرداند، همین انتظار در عالم صغیر نیز هست. به فرمایش علی علیل:^۲

أَتَرْعَمُ أَنْكَ حِرْمَصَغِيرُ
وَفِيكَ أَنْطَوَى الْعَالَمُ الْأَكْبَرُ

باید توجه کنیم و چنین انتظاری را داشته باشیم. حتی در عین اینکه تمامی جهان عالم کبیر پراز ظلم و بیداد شده است، حضرت ظهور می‌کند و عدالت را برقرار می‌سازد ولی تعبیر نادرستی که بعضی از این جمله کرده‌اند و می‌گویند باید این قدر دنیا پراز ستم و بیداد گردد که حضرت ظاهر شود و به این طریق حتی ظلم و بیداد را تشویق می‌کنند، این تعبیر غلط است. اینکه فرموده است: «در حالی که پراز ظلم و ستم شده است» یعنی آنچنان پراز ظلم و ستم شده که نمی‌توان باور کرد که بتوان این ظلم و ستم را ریشه کن کرد و عدالت الهی را بقرار ساخت ولی در چنین حالتی

۱. بی‌گرفته از مکاتیب عرفانی، تاریخ ۱۳۷۷/۱۴ ه.ش.

۲. آیا چنین می‌پنداشی که تو موجود کوچکی هستی در حالی که عالم کبیر در تو خلاصه شده است.

خداؤند قدرت نمایی نموده و توسط امام این کار را انجام می‌دهد.
به همین طریق در عالم صغیر در حالی که ما از گناهان
می‌نالیم و هر وقت به یاد گناهان می‌افتیم نزدیک است که از
رحمت خداوند مأیوس شویم، ممکن است در همان حال امام در
عالمند صغیر به ما ظاهر شود متنها همان طور که در عالم کبیر این
انتظار تدریجی است و علائمی دارد و همه‌ی بندگان باید آماده
 بشوند، در عالم صغیر هم به همین نحو است. اول ظهور معنوی به
 صورت شیخی است که دستگیری کرده و احياناً صورت قطب و
 بعداً صورت امام که همین معنا در رساله‌ی رفع شباهات دقیقاً بیان
 شده است، به آن رساله رجوع فرمایید.

این ظهور بر حسب مورد در آیات به اسمی مختلف و تعبیر
 مختلفه‌ای بیان گردیده است و سکینه‌ی قلبی به این معناست. از
 نظر اثر و سکینه و آرامشی که این ظهور در عالم صغیر به وجود
 می‌آورد، به نام سکینه‌ی قلبی نامیده شده است. البته منظور از
 ظهور شیخ یا قطب و بالنهایه ظهور صورت امام در قلب است که
 مشاهده می‌شود یا در نماز بدون اراده حاصل می‌شود و این ظهور
 صورت مملوکتی امام است یعنی آن جنبه‌ای که خود پیغمبر فرمود:
 إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ^۱، من بشری مثل شما هستم، نیست بلکه آن

---

۱. سوره کهف، آیه ۱۱۰ و سوره فصلت، آیه ۶.

جنبه‌ای است که به دنباله‌ی آن فرمود: یو حی إلی^۱، که این عبارت در مورد پیغمبر به وحی تلقّی می‌شود و در مورد ائمّه علیهم السلام به عنوان ولایت و نورانیت ولایت است. به این اعتبار، ظهور این صورت را ملکوت شیخ می‌گویند و به اعتبار اینکه ظهور این صورت، انسان را از بسیاری از گناهان باز می‌دارد، چون وقتی این صورت ظاهر شد مؤمن همیشه شیخ و یا امام زمان فیصل اللہ علیہ الرحمۃ الرّحیمة را حاضر و ناظر می‌داند و به این جهت با اشاره به آیه‌ی لَوْلَا أَنْ رَأَى بُرْهَانَ رَبِّهِ^۲، به عنوان برهان رب نامیده شده است. یا به اعتبار اینکه کسی که این صورت برایش ظاهر شد، در واقع از دنیا و مافیها می‌تواند بُرد و فقط به همان اندازه‌ای که مأموریت الهی یعنی مأموریت خلقت به او داده است با دنیا در ارتباط است که به این عنوان اسم اعظم خوانده می‌شود. بنابراین، تمام اینها عبارات مختلف، از معنای واحدی است. چنانکه گفتم در رساله‌ی رفع شباهات و در بشارة المؤمنین و ولایت‌نامه توضیحات بیشتری در این باره داده شده است که لطفاً به آن کتاب‌ها مراجعه کنید و مطالعه بفرمایید.

---

۱. سوره کهف، آیه ۱۱۰ و سوره فصلت، آیه ۶.

۲. سوره یوسف، آیه ۲۴: و اگر برهان پروردگارش را ندیده بود.

آیا آشنایی‌های دختر و پسر قبل از ازدواج خوب است؟^۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

در مورد آشنایی‌های قبل از ازدواج، آنکه ما امروز می‌بینیم به هیچ وجه خوب نیست. اصلاً ادامه هم ندهید. هر کسی دارد، ادامه ندهد مگر وقتی که فکر کند که ادامه‌ی این مذاکره برای ازدواج است. و لاؤ در بعضی از این اخبار روزنامه‌ها را که من می‌خوانم (آن اخباری که جنبه‌ی حقوقی و قضایی دارد و اظهار نظر می‌شود کرد). خیلی نکات عجیب و غریبی وجود دارد که اینها از قانون برنمی‌آید. هیچ قانونی نمی‌تواند مسئله‌ی ازدواج و وضعیت زن و مرد را منظم کند، بطوری که همیشگی باشد. قانون مثل دو تا دیواری است که از تجاوز به خارج جلوگیری می‌کند. مثل سقف‌ها و راهروهایی که برای سوار شدن به هوا پیما هست که در این طرف و آن طرف آن دیوار است و از این راهرو باید بروید تا به هوا پیما بررسید. فرض کنید از راهرویی باید بروید که دو طرف آن دیوار است. این برای این است که از آن طرف نیفتدید، از این طرف هم نیفتدید ولی این دیوار مانع شما برای رفتن به هوا پیما نیست. باید در بین این دو دیوار راه را ادامه بدھید. قوانین ازدواج هم همین‌نطراست.

---

۱. برگرفته از گفتارهای عرفانی صبح یک‌شنبه، تاریخ ۱۸/۶/۱۳۸۶ ه.ش.

فرست جزوات قبل

شماره	عنوان	قیمت
۱	گفتارهای عرفانی ^۱ (قسمت اول - دی و بهمن ۱۳۸۶)	
۲	گفتارهای عرفانی (قسمت دوم - بهمن ۱۳۸۶ تا فوریه ۱۳۸۷)	
۳	گفتارهای عرفانی (قسمت سوم - اسفند ۱۳۸۶ تا خرداد ۱۳۸۷)	
-	شرح رساله شریفه پندصالح (قسمت اول)	
۴	گفت و گوهای عرفانی ^۲ (قسمت اول - متن ۶ مصاحبه - تابستان و آذر ۸۶ واردیبیهشت، مرداد و آذر ۸۷)	
۵	مکاتیب عرفانی ^۳ (قسمت اول ۷۶ - ۱۳۷۵)	
۶	استخاره (همراه با سی دی صوتی)	
۷	مقدمه‌ی روز جهانی درویش	
۸	مکاتیب عرفانی (قسمت دوم - ۱۳۷۷-۷۹)	
۹	گفتارهای عرفانی (قسمت چهارم - اردیبهشت، خرداد و تیر ۱۳۸۷)	
۱۰	گفتارهای عرفانی (قسمت پنجم - تیر ۱۳۸۷)	
۱۱	گفتارهای عرفانی (قسمت ششم - مرداد و شهریور ۱۳۸۷)	
۱۲	گفتارهای عرفانی (قسمت هفتم - شهریور ۱۳۸۷)	
-	شرح رساله شریفه پندصالح (قسمت دوم)	
۱۳	خانواده و اختلافات خانوادگی و علل عدمه (قسمت اول)	
۱۴	حقوق مالی و عشیریه (قسمت اول)	
۱۵	گفتارهای عرفانی (قسمت هشتم - مهر ۱۳۸۷)	
۱۶	مکاتیب عرفانی (قسمت سوم - ۱۳۸۰)	

۱. گفتارهای عرفانی: بیانات صبح‌های شنبه، یک‌شنبه، چهارشنبه، پنج‌شنبه، جمعه و مناسبت‌ها.
۲. گفت و گوهای عرفانی: مجموعه‌ی مصاحبه‌ها.
۳. مکاتیب عرفانی: مجموعه‌ی پاسخ به نامه‌ها.

۱۷	گفتارهای عرفانی (قسمت نهم - مهر و آبان) (۱۳۸۷)	مجموعه سه:	۵ تومان (شامل ۵ جلد)
۱۸	گفتارهای عرفانی (قسمت دهم - مهر و آبان) (۱۳۸۷)		
۱۹	گفتارهای عرفانی (قسمت یازدهم - آبان) (۱۳۸۷)		
۲۰	گفتارهای عرفانی (قسمت دوازدهم - آبان و آذر) (۱۳۸۷)		
۲۱	گفتارهای عرفانی (قسمت سیزدهم - آذر) (۱۳۸۷)		
۲۲	شرح و تفسیر برخی از آیات قرآن کریم (قسمت اول)	مجموعه پنجم:	۱۰ تومان (شامل ۵ جلد)
۲۳	شرح فرمایشات حضرت صادق علیه السلام (تفسیر مصباح الشریعه و مفتاح الحقيقة) (قسمت اول)	مجموعه ششم:	۱۰ تومان (شامل ۵ جلد)
۲۴	شرح فرمایشات حضرت سجاد علیه السلام (شرح رساله حقوق) (قسمت اول)	مجموعه هفتم:	۱۰ تومان (شامل ۵ جلد)
۲۵	شرح رساله شریفه پندصالح (قسمت سوم) (۱۳۸۰-۸۱)	-	-
۲۶	مکاتیب عرفانی (قسمت چهاردهم - مرداد الی آذر) (۱۳۸۷)	-	-
۲۷	گفتارهای عرفانی (قسمت پانزدهم - آذر) (۱۳۸۷)	-	-
۲۸	گفتارهای عرفانی (قسمت شانزدهم - آذر و دی) (۱۳۸۷)	-	-
۲۹	گفتارهای عرفانی (قسمت هفدهم - دی) (۱۳۸۷)	-	-
۳۰	شرح رساله شریفه پندصالح (قسمت چهارم)	-	-
۳۱	گفتارهای عرفانی (قسمت هجدهم - دی و بهمن) (۱۳۸۷)	-	-
۳۲	گفتارهای عرفانی (قسمت نوزدهم - بهمن) (۱۳۸۷)	-	-
۳۳	گفتارهای عرفانی (قسمت بیستم - اسفند) (۱۳۸۷)	-	-
۳۴	گفتارهای عرفانی (قسمت بیست و یکم - اسفند) (۱۳۸۷)	-	-
۳۵	شرح رساله شریفه پندصالح (قسمت پنجم)	-	-
۳۶	نقشه راهنمای موقعیت مزار سلطانی بیدخت در کشور ایران (۱۳۸۲-۸۳)	-	-
۳۷	مکاتیب عرفانی (قسمت پنجم) (۱۳۸۲-۸۳)	-	-
۳۸	مکاتیب عرفانی (قسمت ششم) (۱۳۸۴)	-	-
۳۹	شرح فرمایشات حضرت صادق علیه السلام (تفسیر مصباح الشریعه و مفتاح الحقيقة) (قسمت دوم)	-	-
۴۰	شرح فرمایشات حضرت سجاد علیه السلام (شرح رساله حقوق) (قسمت دوم)	-	-
۴۱	مجموعه دستورالعمل ها و بیانیه ها (قسمت اول)	-	-

۵۰ / فهرست جزوای قبل

۳۹ مکاتیب عرفانی (قسمت هفتم) (۱۳۸۴-۸۷)

۹ مجموعه هشتم: (شامل ۵ جزو)	۴۰ شرح فرمایشات حضرت سجاد علیه السلام (شرح رساله حقوق) (قسمت سوم) ۴۱ شرح فرمایشات حضرت سجاد علیه السلام (شرح رساله حقوق) (قسمت چهارم) ۴۲ شرح و تفسیر برخی از آیات قرآن کریم (قسمت دوم) ۴۳ مجموعه دستورالعمل‌ها و بیانیه‌ها (قسمت دوم)
--	--

۴۴ گفتارهای عرفانی (قسمت بیست و دوم - فروردین) (۱۳۸۸)

۹ مجموعه نهم: (شامل ۵ جزو)	۴۵ گفتارهای عرفانی (قسمت بیست و سوم - فروردین) (۱۳۸۸) ۴۶ گفتارهای عرفانی (قسمت بیست و چهارم - فروردین) (۱۳۸۸) ۴۷ گفتارهای عرفانی (قسمت بیست و پنجم - اردیبهشت) (۱۳۸۸) شرح رساله شریفه پند صالح (قسمت ششم) -
---	--

۴۸ گفتارهای عرفانی (قسمت بیست و ششم - مرداد) (۱۳۸۹)

۹ مجموعه بیست و یکم: (شامل ۵ جزو)	۴۹ گفتارهای عرفانی (قسمت بیست و هفتم - مرداد و شهریور) (۱۳۸۹) ۵۰ گفتارهای عرفانی (قسمت بیست و هشتم - شهریور) (۱۳۸۹) ۵۱ گفتارهای عرفانی (قسمت بیست و نهم - شهریور و مهر) (۱۳۸۹) ۵۲ گفتارهای عرفانی (قسمت سیام - مهر) (۱۳۸۹)
--	---

۵۳ گفتارهای عرفانی (قسمت سی و یکم - اردیبهشت) (۱۳۸۸)

۹ مجموعه بیست و دویم: (شامل ۵ جزو)	۵۴ گفتارهای عرفانی (قسمت سی و دوم - اردیبهشت و خرداد) (۱۳۸۸) ۵۵ گفتارهای عرفانی (قسمت سی و سوم - خرداد) (۱۳۸۸) ۵۶ گفت و گوهای عرفانی (قسمت دوم - عرفان در کارداری - بهار و تابستان) (۱۳۸۹) ۵۷ گفتارهای عرفانی (قسمت سی و چهارم - خرداد) (۱۳۸۸)
---	---

۵۸	گفتارهای عرفانی (قسمت سی و پنجم - خرداد و تیر ۱۳۸۸)	
۵۹	درباره حقوق مالی و عشیریه (قسمت دوم)	(خانواده و اختلافات خانوادگی و علل عمدۀ قسمت دوم)
۶۰	گفت و گوهای عرفانی (قسمت سوم - سال های ۸۹ - ۱۳۸۸)	(رفع شباهت با گزیده هایی از بیانات (قسمت اول))
۶۱	رفع شباهت با گزیده هایی از بیانات (قسمت دوم)	(رفع شباهت با گزیده هایی از بیانات (قسمت سوم))
۶۲	رفع شباهت با گزیده هایی از بیانات (قسمت چهارم)	(رفع شباهت با گزیده هایی از بیانات (قسمت چهارم - تیر ۱۳۸۸))
۶۳	گفتارهای عرفانی (قسمت سی و ششم - تیر و مرداد ۱۳۸۸)	(گفتارهای عرفانی (قسمت سی و نهم - مرداد و شهریور ۱۳۸۸))
۶۴	شرح رساله شریفه پند صالح (قسمت هفتم)	(شرح رساله شریفه پند صالح (قسمت هشتم))
۶۵	شرح رساله شریفه پند صالح (قسمت هشتم)	(شرح رساله شریفه پند صالح (قسمت هشتم))
۶۶	شرح رساله شریفه پند صالح (قسمت هشتم - تیر ۱۳۸۸)	(شرح رساله شریفه پند صالح (قسمت هشتم - تیر ۱۳۸۸))
۶۷	ملخص گزارشات در مورد عرفان (هدیه نوروزی ۱۳۹۰)	(-)
۶۸	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل - شهریور ۱۳۸۸)	(گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و پنجم - آبان و آذر ۱۳۸۸))
۶۹	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و پنجم - شهریور ۱۳۸۸)	(-
۷۰	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و پنجم - شهریور ۱۳۸۸)	(-
۷۱	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و پنجم - شهریور ۱۳۸۸)	(-
۷۲	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و پنجم - شهریور ۱۳۸۸)	(-
۷۳	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و دوم - مهر ۱۳۸۸)	(-
۷۴	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و سوم - مهر ۱۳۸۸)	(-
۷۵	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و چهارم - مهر ۱۳۸۸)	(-
۷۶	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و پنجم - مهر و آبان ۱۳۸۸)	(-
۷۷	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و ششم - آبان ۱۳۸۸)	(-
۷۸	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و هفتم - آبان و آذر ۱۳۸۸)	(-
۷۹	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و هشتم - آذر ۱۳۸۸)	(-
۸۰	شرح رساله شریفه پند صالح (قسمت دهم)	(-

٥٢ / فهرست جزوات قبل

۵۰۰ تومان	شرح فرمایشات حضرت صادق علیه السلام (تفسیر مصباح الشریعه و مفتاح الحقيقة) (جلد اول)	۱۰۰
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی در سفرهای بیدخت (قسمت اول)	۸۱
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی در سفرهای بیدخت (قسمت دوم)	۸۲
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی در سفرهای بیدخت (قسمت سوم)	۸۳
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی در سفرهای بیدخت (قسمت چهارم)	۸۴
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی در سفرهای بیدخت (قسمت پنجم)	۸۵
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی در سفرهای بیدخت (قسمت ششم)	۸۶
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی در سفرهای بیدخت (قسمت هفتم)	۸۷
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی در سفرهای بیدخت (قسمت هشتم)	۸۸
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی در سفرهای بیدخت (قسمت نهم)	۸۹
۵۰۰ تومان	شرح رساله شریفه پندصالح (قسمت یازدهم)	-
۵۰۰ تومان	مکاتیب عرفانی (اسفند ۱۳۷۵ الی خرداد ۱۳۸۷)	۹۰
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی (قسمت چهل و نهم)	۹۱
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی (قسمت پنجاه و یکم)	۹۲
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی (قسمت پنجاه و دویم)	۹۳
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی (قسمت پنجاه و سوم)	۹۴
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی (قسمت پنجاه و چهارم)	۹۵
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی (قسمت پنجاه و پنجم)	۹۶
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی (قسمت پنجاه و ششم)	۹۷
۵۰۰ تومان	گفتارهای عرفانی (قسمت پنجاه و هفتم)	۹۸
۵۰۰ تومان	شرح رساله شریفه پندصالح (قسمت دوازدهم)	-

۱۰۱	گفتارهای عرفانی (قسمت پنجاه و هشتم)
۱۰۲	گفتارهای عرفانی (قسمت پنجاه و نهم)
۱۰۳	گفتارهای عرفانی (قسمت شصتم)
۱۰۴	گفتارهای عرفانی (قسمت شصت و یکم)
۱۰۵	گفتارهای عرفانی (قسمت شصت و دوم)
۱۰۶	گفتارهای عرفانی (قسمت شصت و سوم)
۱۰۷	گفتارهای عرفانی (قسمت شصت و چهارم)
۱۰۸	گفتارهای عرفانی (قسمت شصت و پنجم)
۱۰۹	گفتارهای عرفانی (قسمت شصت و ششم)
-	شرح رساله شریفه پندصالح (قسمت سیزدهم)
۱۱۰	شرح رساله شریفه پندصالح (جلد اول)
۱۱۱	گفتارهای عرفانی (قسمت شصت و هفتم)
۱۱۲	گفتارهای عرفانی (قسمت شصت و هشتم)
۱۱۳	گفتارهای عرفانی (قسمت شصت و نهم)
۱۱۴	گفتارهای عرفانی (قسمت هفتادم)
۱۱۵	گفتارهای عرفانی (قسمت هفتاد و یکم)
۱۱۶	گفتارهای عرفانی (قسمت هفتاد و دوم)
۱۱۷	گفتارهای عرفانی (قسمت هفتاد و سوم)
۱۱۸	گفتارهای عرفانی (قسمت هفتاد و چهارم)
۱۱۹	گفتارهای عرفانی (قسمت هفتاد و پنجم)
-	شرح رساله شریفه پندصالح (قسمت چهاردهم)
۱۲۰	شرح و تفسیر برخی از آیات قرآن کریم (جلد اول)
۱۲۱	درباره‌ی مزار سلطانی بیدخت و شرح زندگی و حالات اقطاب اخیر
۱۲۲	شرح رساله شریفه پندصالح (جلد دوم)
۱۲۳	فهرست موضوعی جزوای
۱۲۴	درباره‌ی ذکر و فکر

٥٤ / فهرست جزوات قبل